

Wet seksuele misdrijven

Position paper rondetafelgesprek 10 mei 2023

Slachtofferhulp Nederland biedt al 39 jaar emotionele, praktische en juridische ondersteuning aan slachtoffers van seksueel geweld. Velen van de slachtoffers die wij spreken, geven zichzelf de schuld van wat er gebeurd is of beseffen niet dat zij slachtoffer zijn. Het is mooi als er in de loop van het herstelproces ruimte komt voor erkenning: 'wat niet oké voelde, was niet oké'. Het is dan ook schrijnend dat sommige slachtoffers van seksueel geweld op dit moment nog geen aangifte kunnen doen omdat wat hen is overkomen niet strafbaar is. Onbedoeld kunnen slachtoffers daarmee de boodschap krijgen: 'wat volgens de wet niet strafbaar is, is blijkbaar oké'. De verbetering van de strafrechtelijke bescherming van slachtoffers bij verschillende vormen van offline en online seksueel geweld via de Wet seksuele misdrijven is daarom zeer noodzakelijk. Aangifte kunnen doen van een nare, grensoverschrijdende seksuele ervaring is betekenisvol op de weg naar recht en herstel.

Ontwikkeling van het wetsvoorstel

Slachtofferhulp Nederland spreekt haar waardering uit voor de wijzigingen die, op basis van onze aanbevelingen en die van andere organisaties zijn gedaan in het oorspronkelijke wetsvoorstel en de besluiten die daaruit voort zijn gekomen. Zo onderschrijven wij onder andere het vervangen van het onderscheid seks tegen de wil enerzijds en aanranding en verkrachting anderzijds in het onderscheid schuldaanranding en -verkrachting enerzijds en opzet aanranding en -verkrachting anderzijds. Ook het recente besluit om zowel de opzet- als schuldverkrachting niet te laten verjaren ziet Slachtofferhulp Nederland als een terecht besluit. Toch zijn er ook zaken die het slachtoffer niet ten goede komen en Slachtofferhulp Nederland ziet risico's bij de inwerkingtreding en implementatie van de wet:

Wet SGM

Op dit moment vallen zowel aanranding als verkrachting in de Wet SGM onder de schrijnende gevallen waarin uitkering gedaan kan worden aan slachtoffers van seksuele misdrijven. De minister redeneert dat na inwerkingtreding van de Wet seksuele misdrijven het slachtoffer bij zowel de opzet- als de schuldverkrachting in aanmerking komt voor een uitkering omdat zo *'de onzekerheid over de precieze mentale houding van de ander ten tijde van de seksuele handelingen met het slachtoffer – terwijl wel aannemelijk is gemaakt dat tegen de wil van het slachtoffer indringend seksueel contact heeft plaatsgevonden – niet voor rekening komen van het slachtoffer'*.¹ Deze redenering is evenzeer van toepassing op het onderscheid opzet- en schuldaanranding. Slachtofferhulp Nederland kan zich

¹ Wijziging van het Wetboek van Strafrecht en andere wetten in verband met de modernisering van de strafbaarstelling van verschillende vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag (Wet seksuele misdrijven) d.d. 23 maart 2023

er dan ook niet in vinden dat de minister heeft besloten dat slachtoffers van de opzetaanranding wel, maar de schuldaanranding niet in aanmerking komen voor een uitkering door het SGM. Bovendien zal het onderscheid tussen de schuld- en opzetvariant in de praktijk moeilijk te maken zijn. Daarom pleiten wij ervoor dat slachtoffers van een schuldaanranding eveneens in aanmerking komen voor uitkering door het SGM.

Verwachtingsmanagement

Zoals al vaak benoemd, zal het na de inwerkingtreding van de Wet seksuele misdrijven niet per definitie makkelijker worden om te *bewijzen* dat er sprake is van een strafbaar feit. Bovendien zal de uitbreiding van mogelijkheden tot strafvervolgning leiden tot een verhoogde instroom in een nu al overbelaste strafrechtketen. De verwachting is dat doorlooptijden verder zullen oplopen door een toename in het aantal aangiftes. Secundaire victimisatie ligt op de loer. Voor het ministerie en de strafrechtketen ligt er een grote uitdaging op het gebied van communicatie, verwachtingsmanagement, en het zo efficiënt mogelijk benutten en uitbreiden van capaciteit. Slachtofferhulp Nederland is overigens blij met de toegenomen aandacht in de strafrechtketen voor (continuïteit van) communicatie richting slachtoffers van seksueel geweld en oog voor toeleiding naar passende hulp buiten het strafrecht.² Slachtofferhulp Nederland werkt samen met de andere uitvoeringsorganisaties aan het versterken van samenwerking, zodat slachtoffers niet hoeven te zoeken naar passende hulp.

Tot slot

Een laatste punt van zorg is het moment van inwerkingtreding van de Wet seksuele misdrijven. Het Verdrag van Istanbul (2016) verplicht Nederland om maatregelen te nemen om (seksueel) geweld beter aan te pakken. Sommige van de ons omringende landen hebben in wetgeving al veel stappen gezet hierin. In Nederland wordt al jaren gesproken over uitbreiding van strafbaarheid van seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld, en wordt hierover richting burgers gecommuniceerd. Slachtoffers vragen ons of zij kunnen wachten met het doen van aangifte tot inwerkingtreding van de wet en zij zijn teleurgesteld als zij horen dat zij 'te vroeg' slachtoffer zijn geworden van een nu *nog niet* strafbaar feit. Alle zeilen zullen daarom moeten worden bijgezet voor een snelle en zorgvuldige inwerkingtreding en implementatie van de Wet seksuele misdrijven. Slachtofferhulp Nederland is klaar voor inwerkingtreding van de wet per 1 januari 2024.

² Actieplan Versterken ketenaanpak zedenzaken (november 2022)